

2006 - 2 – Oktober

Til rett tid

BIBSYS har etter hvert fått en rekke nye produkter og tjenester. Her vil jeg spesielt nevne BIBSYS Mime, og BIBSYS Tyr. Noen stusser kanskje over disse navnene, men de er produktnavn på resultatet av prosjektet BIBSYS Nettportal. Mange har sikkert fått med seg at BIBSYS Ask har fått navnet fra norrøn mytologi, og det er tilfellet med Mime og Tyr også. At BIBSYS eget bibliotek nå også har et leksikon i norrøn mytologi antyder at det kan bli flere navneskifter etter hvert. Mime og Tyr er behørig omtalt senere i BIBSYS-nytt.

BIBSYS har lenge vært assosiert med BIBSYS Biblioteksystem. Det har i alle år vært det største produktet vårt, og er det fremdeles. Det nye den siste tiden er at vi har vi fått flere ben å stå på. BIBSYS ForskDok var først ute, og nå kommer BIBSYS Mime og BIBSYS Tyr. Senere kommer også resultatet av prosjektet Pepia (Prosjekt for elektronisk publisering og institusjonelle arkiv). Disse er dannet på grunnlag av konsortier. En rekke institusjoner hadde sammenfallende behov og valgte å be BIBSYS bistå med å få et produkt som kunne dekke behovet. I motsetning til tidligere praksis er BIBSYS Mime og BIBSYS Tyr bygget rundt kommersielle produkter eller åpen kildekode. For oss og konsortiedeltakerne medfører dette både fordeler og ulemper. Hvis vi tar det positive først, så får vi raskere start ved at vi bygger på et eksisterende produkt som også blir vedlikeholdt av leverandøren. På den negative siden har vi at vi må finne oss i at leverandøren bestemmer både om og når ønskete oppgraderinger kommer. I disse tilfellene er det imidlertid slik at dette valget har vært en forutsetning for at vi i det hele tatt skulle være i stand til å levere et produkt. Vår innsats har vært begrenset både i volum og tid, og det er gledelig at vi leverer produktene til rett tid.

BIBSYS biblioteksystem og BIBSYS ForskDok er vi selv ansvarlige for å videreutvikle, og her skal det ikke stikkes under en stol at leveringsdyktigheten i en rekke tilfeller ikke har vært så bra som den skulle være. Dyktigheten har for ofte ikke vært på plass, verken når det gjelder levering til rett tid, eller når det gjelder produktets kvalitet. For oss er ikke dette akseptabelt, og vi arbeider innad i organisasjonen på bred front for å få til endringer her. Jeg har vist til at andre produkter blir ferdig tidsnok, og vi skal bruke erfaringene herfra til bedre kvalitetssikring også på hovedproduktene våre. Stikkord her er prosjektstyring, kompetanseoppbygging og bruk av bedre verktøy. Å levere våre produkter til rett tid er et av hovedmålene våre.

Vi er samtidig midt oppe i Moderniseringsprosjektet. Dette ser på fremtiden for våre produkter – hvordan de skal se ut i årene som kommer, hvilke tekniske løsninger vi skal ha og hvordan vi skal få dette til innenfor en akseptabel totaløkonomisk ramme der en også tar hensyn til bibliotekenes interne kostnader. Løsningen vi kommer frem til skal dekke fremtidens behov og ikke bare være en ny teknisk utgave av det vi har. Både for prosjektet, for den løsning som blir valgt i utgangspunktet og ved senere utvikling og vedlikehold, er det viktig at disse kommer i rett tid. Under planleggingen av Moderniseringsprosjektet har vi allerede hatt en god del kontakt med våre bibliotek, og dette vil vi arbeide ytterligere med utover høsten.

Moderniseringsprosjektet kan ikke sees løsrevet fra BIBSYS fremtidige organisasjon. Selv om det har tatt knapt 2 år siden evalueringsrapporten ble levert i 2004, kan en likevel si at hvis beslutningen om en varig organisasjonsform blir tatt nå, så er den i det minste i rett tid for Moderniseringsprosjektet.

Roy Gundersen

BIBSYS-nytt er et informasjonsblad for brukere av BIBSYS' produkter og tjenester, og utgis fire ganger i året.

Trykt opplag: ca. 1500.

Utgiver: BIBSYS, Roy Gundersen (direktør)

Ansvarlig redaktør: Hege Johannesen

Redaktør: Vera Tagseth

Innhold

<i>Til rett tid</i>	1
<i>BIBSYS Nettportal</i>	4
<i>Nye nettsider lanseres i oktober</i>	5
<i>Akkvisisjonsbrev</i>	8
<i>Automatisering av fjernlånsbestillinger</i>	8
<i>Digitalisering av dokumenter</i>	9
<i>Status for Pepia-konsortiet</i>	9
<i>Utviklingsprosjekter høsten 2006</i>	10
<i>BIBSYS brukermøte 2007</i>	12
<i>Nettdokumenter i Bibliotekatalogen</i>	12
<i>BIBSYS Emneportal</i>	13
<i>Bibliografisk gruppe</i>	14
<i>Ny applikasjonstjener</i>	14
<i>Utfasing av BibSøk Nett og ForschDok Søk i februar 2007</i>	15
<i>ForschDok-avtale nr. 50</i>	15
<i>Importtjenester i BIBSYS</i>	16
<i>Kurs høsten 2006</i>	17
<i>Nytt(ig) fra brukerstøtte</i>	17
<i>IFLA 2006</i>	18

BIBSYS Nettportal

BIBSYS Portalkonsortium har 37 deltakarar. Desse får 3 nye produkt. Ein søkjeportal, ein lenkjeportal og ein forbedra BIBSYSx. Begge portalane er tilgjengelege for alle, men det er kun deltakarane i BIBSYS Portalkonsortium som har tilgang til abonnements-databasar og det er kun deira beholdning som finnst i lenkjeportalen.

BIBSYS Mime

Mime er ein av dei store gudane i Norrøn mytologi. Han er full av visdom og kunnskap. Kjelda til visdomen hans er ein brønn han drikk endelause mengder frå, ein brønn som ligg skjult under rota til verdenstreet Yggdrasil. Mime kravde eit auge i betaling fra Odin, før Odin fekk drikke av Mimes kunnskapsbrønn. Dette kan ein lese meir om i *Gylfaginning* av Snorri Sturlason.

Odin fekk seinare Mimes hovud i krigsutbytte frå krigen mellom jotnane og æsene. Odin tok då i bruk Mimes hovud som eit orakel.

Vi vil ikkje krevje noko auge i betaling; men kunnskapsbrønnen og orakelet er klart til bruk på <http://mime.bibsys.no>.

Prosjektet med å lage ein portal har ei lang historie i BIBSYS. Ved årtusensskiftet starta vi på det som etter kvart har enda opp som BIBSYS Ask (for interne kjelder) og BIBSYS Mime

(for eksterne kjelder). Søkjeportalen BIBSYS Mime kan søkje i alt, t.d. kan han søkje i alt Ask søker i. BIBSYS Mime kan gi deg metadata om treffa eller fullteksttilgang ved hjelp av BIBSYSx. Viss du ynskjer å bestille dokumentet du får fram, så kan du lett gjere dette, ettersom BIBSYS Bestilling er integret.

Det er utarbeida ei kortfatta brosjyre om BIBSYS Mime, som eignar seg til å introdusere produktet for nye brukarar. Denne ligg tilgjengeleg på BIBSYS nettstad.

BIBSYS Tyr

Tyr er guden som avgjer utfallet i all kamp. Men når Fenrisulven skulle bli lenkja fast for godt - med ei lenkje laga av rota på eit fjell og skjegg frå ei dame, og smidd til av dvergar - forstod Fenrisulven at lenkja ikkje var ei tilfeldig lenkje. For å gå med på å teste ut denne lenkja kravde han difor som pant at ein gud legg handa si i munnen hans.

Tyr, kjent for sitt mot, tilbyr Fenrisulven den eine handa si. Da ulven sat i lenkja, måtte Tyr betale med handa si: Ulven beit nemleg av han handa da han merkte at han var blitt lurt.

No har vi alt betalt denne handa, så tidsskrifta er no tilgjengeleg for dykk alle på <http://tyr.bibsys.no>.

BIBSYS Tyr er hjartet bak BIBSYS Mime. Når du har søkt opp det du vil ha i BIBSYS Mime, så er det BIBSYS Tyr og BIBSYSx som tek over og prøver å finne eit fulltekstdokument.

I mangfaldet av tidsskrift-leverandører, abonnement, agentar og mangelfulle opplysningar, så er det ikkje ein liten jobb BIBSYS Tyr utfører.

Det skader nok ikkje å ofre ein tanke til guden Tyr, når ein trykker på BIBSYSx-knappen og vil ha fulltekstdokumentet til eit søkjetreff.

Det er utarbeida ei kortfatta brosjyre om BIBSYS Tyr, som eignar seg til å introdusere produktet for nye brukarar. Den finn du på BIBSYS sin nettsted.

Prosjektgjennomføring

Prosjektet BIBSYS Nettportal vart starta i januar 2005 etter utreiingar i 2004. Fram til hausten 2005 gjekk mykje av arbeidet med til å gjennomføre ein internasjonal anbudsrunde. Valet falt på OCLC som har levert SISIS Elektra (BIBSYS Mime) og TDNet Journal Management (BIBSYS Tyr). Ved årsskiftet 2006 starta arbeidet med å installere BIBSYS Mime og å klargjere behaldningsdata fra Bibliotekbasen. Desse data er så eksporterte til TDNet. Rundt påske hadde vi ein verksam versjon av den nye portalen. På det tidspunktet vart den eksterne arbeidsgruppa involvert i det vidare arbeidet. Portalen har vore i stabil betadrift sidan tidleg i sommar.

Arbeidsgruppa har hjulpet oss stort med å avklare kva for databasar som ein skal kunne søkje i med BIBSYS Mime. Gruppa har og skaffa oss oversikter over kven som ynskjer kva databasar.

Uten denne hjelpa hadde vi brukt mykje lenger tid. Vi har også drege nytte av arbeidsgruppa som har vore engasjerte diskusjonspartnarar både på møte og på e-post.

BIBSYS har ikkje avklart korleis prosjektet skal først i vidare over i driftsfasen. Det er nødvendig å avklare eventuelle vidare behov for utvikling og nødvendige endringar. Kvalitetsnivået på metadata er eit av dei viktigare punkt som krev ei avklaring. For å få vist fulltekstdokument på alle søkjetreffa, må ein ha svært nøyaktige metadata. Slike problemstillingar vil arbeidsgruppa og BIBSYS måtte jobbe vidare med.

Jan Erik Garshol

Nye nettsider lanseres i oktober

Lansering av nye nettsider for BIBSYS vil skje ved neste systemoppdatering, som er 2. oktober. URL til nettstedet vil ved lansering være som før, www.bibsys.no.

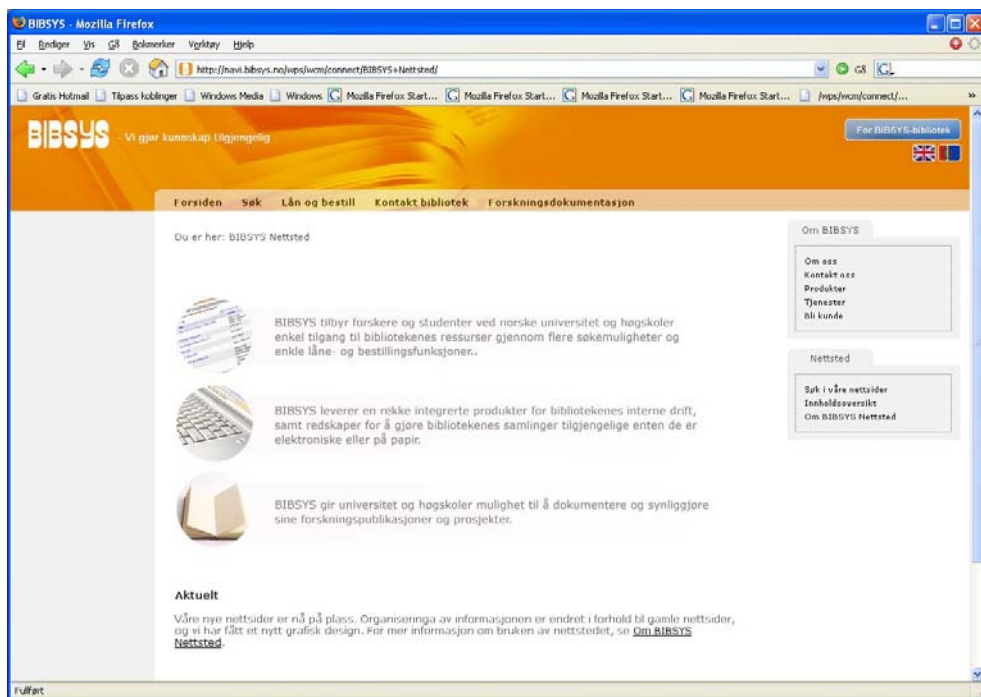
I en tidligere spørreundersøkelse blant ansatte ved BIBSYS-bibliotek fikk vi blant annet tilbakemelding om at man ønsket mer differensiering av innhold beregnet på bibliotekarer og innhold beregnet på sluttbrukere. Vi har laget to strukturer som retter seg mot ulike brukergupper:

- **BIBSYS Nettsted** (www.bibsys.no)

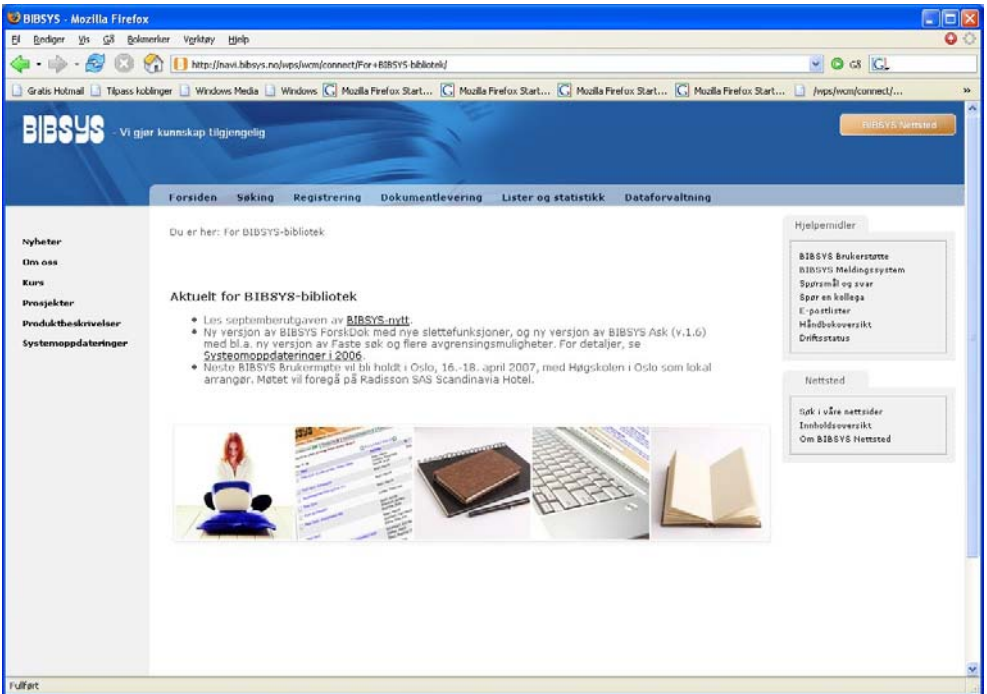
tilbyr generell informasjon og

- inngang til produkter beregnet på studenter og forskere. Her fins også informasjon som kan være nyttig for våre samarbeidspartnere, nye kunder og våre kunders leverandører.
- **For BIBSYS-bibliotek** tilbyr spesialisert informasjon og inngang til produkter beregnet på BIBSYS-bibliotek. Her fins mer detaljert informasjon om virksomheten vår, lenker til håndbøker og andre støttefunksjoner rundt bruk av produktene.

Forsiden til de to strukturene ser slik ut (med forbehold om endringer):

Forsiden – BIBSYS Nettsted

Forsiden – ”For BIBSYS-bibliotek”

Vi anbefaler at ansatte ved BIBSYS-bibliotek rett etter lanseringen lager seg bokmerker til startside ”For BIBSYS-bibliotek”.

En del utvalgte nettsider foreligger også på engelsk og samisk. Den norske språkvarianten av nettstedet har hovedsakelig sider på bokmål, men noen foreligger på nynorsk. Vi har en langsiktig målsetning om å øke andelen nynorsk-sider.

Hvis du har spørsmål eller kommentarer til de nye nettsidene, send disse på e-post til webredaktøren:

webmaster@bibsys.no

Anita Øynes, prosjektleder

Akkvisisjonsbrev

Løsning for brev til leverandør er endret fra oktober 2006. Det dreier seg om brev for bestilling, purring, melding og kansellering. Brevene settes opp i samsvar med norsk standard NS4133 for brev, enten det gjelder brev for e-post eller utskrift. Forhåndsvisning på skjerm er revidert slik at den er nøyaktig lik e-post og utskrift.

Standard utskriftsløsning benyttes i situasjoner der trykte brev er mulig eller nødvendig. Dette innebærer at det er mulighet for blant annet re-utskrift. Utskrift direkte til printer er ikke lenger mulig. Det betyr at du kan få brevet sendt som vedlegg på e-post til deg selv, hvoretter du kan ta ut brevet på lokal printer, eventuelt redigere brevet først.

Samtidig med at brevene er standardisert, er det også mulig for det enkelte bibliotek å gjøre tilpasninger for fakturaadresse, data om kostnadssted og navn på bestiller.

Biblioteket kan også velge nynorsk i brevene og brev i pliktavlevering.

Løsning for EDI-bestillinger er ikke endret. Akkvisisjonsbrev knyttet til pliktavlevering er heller ikke endret.

Se håndboka 'Akkvisisjonsbrev : Veiledning til revidert løsning' for flere detaljer.

Erling Fossan

Automatisering av fjernlånsbestillinger

UBO og UBiT tok i 2005 i fellesskap initiativet til å få laget funksjoner i BIBSYS biblioteksystem som kan automatisere fjernlånsbestillinger. Det ble etablert en prosjektgruppe bestående av personer fra Universitetsbiblioteket i Oslo, Universitetsbiblioteket i Trondheim, Høgskolen i Lillehammer og BIBSYS. I tillegg ble det etablert arbeidsgrupper og opprettet kontakt med ressurspersoner ved de enkelte institusjonene.

Prosjektet avleverte sin rapport i form av kravspesifikasjon i midten av mars 2006. Kravspesifikasjonen ble deretter sendt ut på høring. Til BIBSYS-bibliotekene. Høringsfristen var satt til 15. juni 2006. Ved høringsfristens utløp hadde BIBSYS mottatt 11 høringsuttalelser. Alle disse ga sin tilslutning til kravspesifikasjonen. Noen av institusjonene kom med forslag til tillegg eller endringer. BIBSYS vil i høst behandle disse høringsuttalelsene, ta stilling til de ulike forslag til endringer og utarbeide en oppdatert versjon av kravspesifikasjonen. Denne vil bli sendt til prosjektgruppen sammen med høringsuttalelsene.

Deretter vil en endelig versjon bli publisert på BIBSYS sitt nettsted. BIBSYS vil benytte høsten til dette arbeidet, og planlegger oppstart av implementasjonen 1. halvår 2007. Noen

av kravene i kravspesifikasjonen vil bli lagt inn som en del av bestillingsfunksjonen i BIBSYS Ask. Disse vil kunne bli implementert i høst.

Endelig plan for prosjektet vil bli utarbeidet seinere i høst som en del av virksomhetsplanen og budsjettet for 2007.

Rune Brandshaug

Digitalisering av dokumenter

Nasjonalbiblioteket har startet et prosjekt, DigitAlt, for å digitalisere alle sine samlinger. Prosjektleder er Petter Rønningsen. BIBSYS samarbeider nå med Nasjonalbiblioteket om gjennomføringen av prosjektet. Alle dokumenter i Nasjonalbibliotekets samlinger vil bli skannet og digitalisert, enten ved bladskanning eller ved demontering av dokumenter.

Løsningen som nå etableres er omfattende. Det lages løsninger både for uthenting / utvelgelse av dokumenter fra Nasjonalbibliotekets samlinger, overføring av metadata fra Bibliotekbasen til NB og overføring av data vedrørende digitaliseringen fra NB til Bibliotekbasen BIBSYS. Det vil også bli gjort tilpasninger i BIBSYS Ask.

De skannede dokumentene vil bli gjort tilgjengelige både gjennom Nasjonalbibliotekets egne systemer (bl.a. Supersøk) og gjennom BIBSYS Ask. Adgangskontrollen til

dokumentene vil bli styrt av Nasjonalbiblioteket.

Prosjektet vil hos BIBSYS bli gjennomført som en del av utviklingsprosjektet 'Digitale tjenester' og Jan Erik Garshol vil være prosjektleder.

BIBSYS ønsker at det etableres en felles løsning for alle BIBSYS-bibliotek ved digitalisering av samlinger. Vi har hatt møte med de som gjennomfører et digitaliseringsprosjekt ved Universitetsbiblioteket i Oslo. Vi har også sendt ut en forespørsel til bibliotekene om andre har planer om slike prosjekter. Så langt har 11 institusjoner informert oss om at de har slike prosjekter.

Mer konkret informasjon vil bli sendt ut etter hvert som de enkelte trinn i løsningen som benyttes i DigitAlt-prosjektet blir fastlagt.

Rune Brandshaug

Status for Pepia-konsortiet

Vi har fått flere medlemmer i Pepia-konsortiet (Prosjekt for elektronisk publisering og institusjonelle arkiv) og nå nærmer vi oss 30. Det ser ut til at mange har lyst til å publisere det de produserer på en enklere måte.

Prosjektet går framover med stormskritt og vi ligger an til å lansere produktet i november. Krav- og designspesifikasjoner er ferdige. Vi har

valgt å bruke systemet DSpace som basis-system. Dette er et gratis åpen kildekode system for institusjonelle arkiv. Det brukes av flere andre i Norge, bl.a. Universitetet i Bergen, og av mange utenfor Norge. Dette gir oss et stort miljø å trekke veksler på i utviklingsarbeidet. Mye av funksjonaliteten vi ønsker finnes allerede i DSpace, men mye må også tilpasses våre behov. Dette jobber vi med nå.

Til slutt noen ord om rutiner ved institusjonene. Det er viktig at hver enkelt institusjon lager rutiner for hvordan systemet skal brukes; hvilke dokumenter som skal lagres og hvem som skal registrere dette. Det trengs også minst én administrator ved hver institusjon som må godkjenne publikasjoner som er registrert inn i systemet.

Hvis du har spørsmål angående Pepia ber vi deg kontakte BIBSYS Brukerstøtte eller prosjektleder Sverre Magnus Elvenes Joki.

Sverre Magnus Elvenes Joki

Utviklingsprosjekter høsten 2006

Produktsenteret vil utover høsten 2006 arbeide med en rekke nye og gamle utviklingsprosjekter. De viktigste prosjektene er:

- **ForskDok.** Her vil vi avslutte forbedringene av importrutinene slik at vi kan komme i gang med regelmessige (månedlige) importer av data fra ITAR. Videre vil det bli arbeidet med superbrukerverktøy og kompetansemodul.
- **PEPIA.** *Prosjekt for elektronisk publisering og institusjonelle arkiv* nærmer seg avslutning. Det er beskrevet i flere artikler tidligere i BIBSYS-Nytt. Som systemløsning er valgt åpen kildekode programvaren DSpace. Nesten 30 institusjoner har nå valgt å slutte seg til konsortiet, men det er plass til enda flere.
- **Nettportal.** Lansering vil skje 2. oktober 2006. Inntil da er den tilgjengelig for intern testing hos deltakerne i BIBSYS Portalkonsortium.
- **Ask.** Det er utført en betydelig innsats for å få versjon 1 funksjonell og robust nok til at vi kan fase ut BibSøk Nett. Alt tyder nå på at BibSøk Nett blir faset ut 1.kvartal 2007. Fortsatt vil det bli gjort en del rettinger på BIBSYS Ask 1, men denne versjonen vil ikke få like høg prioritet som før. Vi vil derimot starte arbeidet med neste hovedversjon, altså BIBSYS Ask 2. Denne vil få ny funksjonalitet som ikke fins i versjon 1 eller BibSøk Nett. Arbeidet i 2006 vil bestå av kravspesifisering. Design og implementasjon vil først skje i

2007.

- **Modernisering.** Arbeid med modernisering av BIBSYS produkter er nå flyttet til enheten "Strategi og innovasjon". Arbeidet vil bestå i å lage planer, utredninger og saksframlegg for styret. Valg av løsningsmodell for modernisering av våre produkter og tjenester håper vi skjer på slutten av året.
- **Digitale tjenester.** Dette er et hovedprosjekt for tre beslektede underprosjekter:
  - **DigitAlt.** Nasjonalbiblioteket har startet et stort prosjekt der målsetningen er å digitalisere alt materiale de forvalter. Det omfatter store samlinger med trykte dokumenter. Dette er fra før registrert i Bibliotekbasen i BIBSYS Biblioteksystem. Vi skal lage tjenester for utvelgelse av dokumenter for digitalisering, avlevering av metadata og oppdatering av Bibliotekbasen.
  - **BIBSYS til tjeneste.** Dette er et prosjekt støttet av ABM-utvikling der formålet er å utvikle starten av en tjenesteorientert arkitektur for BIBSYS sine produkter. Prosjektet vil videreutvikle OAI-tjenesten, utvikle tjenester for metadatakonvertering og generell støtte for SRW/SRU.
  - **Eksport/import.** Prosjektet vil utarbeide generelle funksjoner

for eksport og import av bibliografiske data til og fra BIBSYS produkter.

- **Fellesbiblioteket i Drammen.** Drammen folkebibliotek/fylkesbibliotek og ett av bibliotekene ved Høgskolen i Buskerud skal samlokaliseres i nytt bygg. De skal fortsatt bruke sine respektive systemer: Bibliofil fra Biblioteksystemer AS og BIBSYS Biblioteksystem. For at dette skal bli vellykket må det gjøres tilpasninger slik at systemene kommuniserer greit. Det innebærer at det kan brukes felles utlåns- og returautomater, mulighet for tilgang til utlånsstatus i det andre systemet og tilrettelegging for samsøk i databasene.
- **Automatisering av fjernlånsbestillinger.** Det er nå laget en revidert versjon av kravspesifikasjonene. Disse har vært ut til høring, og vi har fått inn mange høringsuttalelser. Disse vil danne grunnlaget for en tredje bearbeiding av kravspesifikasjonene. Dette vil bli resultatet fra prosjektet i 2006. Implementasjon vil først skje i 2007.
- **Nytt nettsted.** Det er gjort et stort arbeid for å lage et fornyet og moderne nettsted for BIBSYS. Lansering er fastsatt til 2. oktober 2006.
- **Behandling av e-ressurser.** Det er

nå to portal-konsortier blant BIBSYS institusjonene: *UNIPORT* (bestående av UiO, UiB, UiTø, NTNU og Ullevål Universitets-sykehus) og *BIBSYS Portal-konsortium* med 37 medlemmer blant de øvrige deltagerne i BIBSYS-samarbeidet. Det er viktig å komme fram til felles regler og prosedyrer for hvordan e-ressurser skal behandles. De to konsortiene er invitert til deltakelse i et prosjekt for å utarbeide slike retningslinjer.

Jan Erik Kofoed

BIBSYS brukermøte 2007

Både tid og sted for BIBSYS brukermøte i 2007 er nå bestemt. Arrangementet vil finne sted i tidsrommet 16. – 18. april 2007 på Radisson SAS Hotell Skandinavia i Oslo. Lokal arrangør for møtet er Høgskolen i Oslo.

Sett derfor av disse dagene i kalenderen allerede nå.

BIBSYS tar gjerne imot forslag til tema på fellesmøte og temamøter/parallele sesjoner.

Hege Johannesen

Nettdokumenter i Bibliotek katalogen

En økende del av bibliotekenes budsjetter går med til elektroniske ressurser som e-bøker og e-tidsskrift. Det er derfor stadig viktigere å gjøre disse ressursene tilgjengelig for brukerne på enklest mulig måte. Å gjøre elektroniske ressurser tilgjengelig via bibliotek katalogen bidrar til å synliggjøre bibliotekets digitale tilbud. Erfaringen viser at bruken av nettdokumenter øker betraktelig når de er tilgjengelig via katalogen.

BIBSYS Biblioteksystem har full integrering av nettdokumenter i bibliotek katalogen, og omfanget av dette øker raskt. Pr. august 2006 har Bibliotekbasen over 80.000 nettdokumenter, fordelt på ca 48.800 e-bøker og 31.500 e-tidsskrift.

BIBSYS tilbyr import av pakker med e-bøker og tidsskrift til Bibliotekbasen. Importene foregår maskinelt, men når det gjelder tidsskrift foretar vi også manuelt etterarbeid på en god del titler. Blant annet registrerer vi alle tittelendringer og lenker disse med fortsettelsesnote. Mange leverandører oppgir ofte bare eksisterende tittel, hvilket betyr at vi må lokalisere alle tittelendringer og registrere manuelt hver tittel som egen objektpost. Det manuelle etterarbeidet foretas av bibliotekarer i BIBSYS. Selv om det er tidkrevende arbeid, velger vi å prioritere dette arbeidet for å få bibliografisk

korrekte poster i basen. Høy kvalitet på bibliografiske data er viktig for gjenfinning av dokumenter. Dette er spesielt viktig nå som de fleste institusjoner tar i bruk nettportaler. For bibliotekene betyr det at referanse- og fjernlansarbeid kan utføres mer effektivt, for sluttbrukerne vil det bety at de lettere finner de dokumenter de søker.

Totalt sett sparer bibliotekene flere titalls årsverk i registreringsarbeid ved at BIBSYS foretar importer.

Bibliotek som abonnerer på elektroniske ressurser kan sende importønske til BIBSYS brukerstøtte. For at BIBSYS skal kunne foreta en import, må vi ha tilsendt filer som bibliotekene skaffer fra leverandørene. BIBSYS stiller visse krav til filformatet. For informasjon om dette og nettdokumenter generelt; se BIBSYS nettsted.

BIBSYS har også publisert to håndbøker om nettdokumenter: Elektroniske ressurser: retningslinjer og regelverk og Nettdokumenter: brukerhåndbok.

Anita Ellersås

BIBSYS Emneportal

Arbeidsgruppa for BIBSYS Emneportal er nå etablert. Gruppa har følgende medlemmer:

- Karianne Aam, Høgskolen i Akershus, Biblioteket
- Halfdan Wiik, Høgskolen Stord/Haugesund, Biblioteket
- Regina Küfner Lein, Universitetet i Bergen, Universitetsbiblioteket
- Hanne Wollebæk, Universitetet i Oslo, Bibliotek for medisin og helsefag

Gruppa hadde sitt første møte i juni, og vil fremover jobbe særlig med rekruttering av nye medlemmer til de fagredaksjonene som trenger styrking. Det er fagredaksjonene som er 'grunnpilaren' i BIBSYS Emneportal og som sørger for at alle kategorier har relevante ressurser. BIBSYS Emneportal er nå over i en vedlikeholdsfasen, og krever ikke like mye arbeid av fagredaksjonene som under oppbyggingsfasen. Lenkesjekk og vurdering av nye ressurser er viktige element for å opprettholde kvaliteten. BIBSYS foretar nettlennesjekk med jevne mellomrom og gir beskjed til fagredaksjonene ved lenkeråte.

Hvis noen ønsker å delta i en fagredaksjon, så kontakt oss. Tilbakemeldinger vi får fra medlemmer i fagredaksjonene er at arbeidet er kompetansehevende og en fin måte å

holde seg oppdatert på i forhold til nettressurser.

Vi planlegger en brukerundersøkelse av BIBSYS Emneportal. Målgruppene for brukerundersøkelsen er sluttbrukerne ved bibliotekene, medlemmer av fagredaksjonene og biblioteklederne. Arbeidsgruppa for BIBSYS Emneportal er trukket med i utarbeidelsen av spørreskjemaer som skal brukes til dette. Resultatet av brukerundersøkelsen vil gi oss en pekepinn på hvordan vi bør prioritere i forhold til arbeidet med BIBSYS Emneportal fremover.

Anita Ellerås

Bibliografisk gruppe

BIBSYS har etablert en ekstern Bibliografisk gruppe, som skal være rådgivende innen regelverket for bibliografisk registrering i Bibliotekbasen. Gruppa består av følgende medlemmer:

- Elin Stangeland, Universitetsbiblioteket i Bergen
- Tove Aursøy, Universitetsbiblioteket i Trondheim
- Gøril Hesstvedt, Universitetsbiblioteket i Tromsø
- Frank B. Haugen, Nasjonalbiblioteket

Vi sender fortløpende saker til gruppa for behandling, og resultatet av behandlingen blir publisert på egen

nettside for Bibliografisk gruppe.

Gruppa er rådgivende, og BIBSYS vil bruke gruppas anbefalinger som grunnlag for beslutninger. Bibliografisk gruppe vil ha sitt første møte 3. oktober.

Anita Ellerås

Ny applikasjonstjener

I mai i år tok BIBSYS i bruk en ny applikasjonstjener, IBM WebSphere Application Server, som tjenerprogram for våre java-applikasjoner. Dette gjelder i første omgang BIBSYS Ask, BIBSYS ForskDok, BIBSYS X, LISA (Lisensadmin), Lister og statistikk, Meldingssystemet og OAI. Tidligere benyttet vi Apache Tomcat som tjener, men denne har begrensede muligheter når det gjelder konfigurering av høy oppetid, og rammeverket som Java Enterprise Edition tilbyr. Den nye applikasjonstjeneren gir i tillegg bedre lastfordeling og kortere svartider.

Skiftet har i svært liten grad medført merkbare endringer for våre brukere, utover forbedringene nevnt ovenfor. Noen har kanskje likevel lagt merke til URLene ved bruk av BIBSYS Ask etc. har blitt litt lengre og litt mer kompleks enn tidligere? Det finnes nå en sesjonsid innbakt i URLen i f.eks. BIBSYS Ask. Det er ikke et krav, men sesjonsid kan med fordel fjernes hvis man ønsker å lage bokmerker, direktelenker e.l. til

BIBSYS Ask eller våre øvrige produkter. Eksempel fra Ask:

<http://ask.bibsys.no/ask/action/result;jessionid=0000mJMLtsbIaF-sKGEWogQtzCR:116t9p56j?cmd=&kilde=biblio&fid=dewey&term=123&treffPrSide=20>

Dvs. alt som står mellom resultat og spørsmålsteget (?) kan med fordel fjernes ved direktelenker etc., slik:

<http://ask.bibsys.no/ask/action/result?cmd=&kilde=biblio&fid=dewey&term=123&treffPrSide=20>

Produktene skal ellers fungere på samme måte som før.

Thomas Lund / Timo Brøyn

Utfasing av BibSøk Nett og ForskDok Søk i februar 2007

Et brev fra BIBSYS ble sendt til alle biblioteklederene i juli i år. Brevet informerte om at da BIBSYS Ask versjon 1.5, ble satt i drift, ble også "nedtellingsuret" for BibSøk Nett (og ForskDok Søk) satt i gang. BIBSYS Ask versjon 1.0 ble satt i drift 14. mars 2005. Versjon 1.5 har minst tilsvarende funksjoner som vi tilbyr i BibSøk Nett. I samsvar med vedtatte driftsrutiner vil BIBSYS kjøre paralleldrift av ny og gammel løsning til 1. kvartal 2007. Bibliotekene vil få beskjed om endelig

dato. Etter det vil BibSøk Nett (og ForskDok Søk) bli avviklet.

Vi gjør oppmerksom på at det ikke er et en-til-en forhold mellom de to produktene, da vi ikke har sett alle funksjoner i BibSøk Nett som nødvendige i BIBSYS Ask. Sett fra en teknisk side er der hovedsakelig et skille; BIBSYS Ask krever bruk av JavaScript, det gjør ikke BibSøk Nett. Utover dette skal der ikke være noen tekniske årsaker til at alle som kan bruke BibSøk Nett, også skal kunne bruke BIBSYS Ask.

Når BibSøk Nett er avviklet, starter arbeidet med å videreutvikle BIBSYS Ask til å fylle flere nye oppgaver, for eksempel mulighet for personlig tilpassning av søkeskjermer, trefflister og andre deler av brukergrensesnittet.

Timo Brøyn

ForskDok-avtale nr. 50

Når dette skrives har hele 50 institusjoner inngått avtale om bruk av BIBSYS ForskDok. Vi gratulerer Betanoen diakonale høgskole som ble nr. 50, men vil tilføye at ytterligere en institusjon har fått tilsendt ForskDok-avtale til undertegning uten å røpe hvem dette er. Brukerne av BIBSYS ForskDok er tre universitetsinstitusjoner, fire vitenskapelige høgskoler, 26 statlige høgskoler, 12 private høgskoler og fem

15

forskningsinstitusjoner. En oversikt over hvem som til enhver tid bruker BIBSYS ForskDok er tilgjengelig under merkelappen Forskningsdokumentasjon på BIBSYS sitt nettsted.

I utviklingen av BIBSYS ForskDok har vi spesielt lagt vekt på at institusjoner i UH-sektoren skal kunne innfri nye krav fra Kunnskapsdepartementet vedrørende rapportering av vitenskapelig publisering. BIBSYS ForskDok kan imidlertid også benyttes av andre forskningsinstitusjoner som trenger et redskap for å dokumentere institusjonens og den enkelte forskers FoU-virksomhet. Gjeldende betingelser for å kunne ta i bruk BIBSYS ForskDok er enten at institusjonen er statlig, eller at institusjonens bibliotek bruker BIBSYS Biblioteksystem og derfor allerede er kunde hos oss. Dersom din institusjon kan være interessert i et tilbud om bruk av BIBSYS ForskDok, ta kontakt med BIBSYS Brukerstøtte.

Hege Johannesen

Importtjenester i BIBSYS

BIBSYS utfører en rekke importtjenester som er dekket av den årlige avgiften institusjonene betaler for produktene.

BIBSYS tilbyr import av pakker med e-bøker og e-tidsskrifter. Bibliotek som abonnerer på e-ressurser kan sende

importønsker til BIBSYS brukerstøtte. Se egen nettside.

Vi tilbyr import av låntakerdata. Hver natt kjøres automatiske importter fra studentregistre for flere institusjoner. De som ikke benytter seg av dette tilbudet, kan i stedet få importert låntakerdata ved semesterstart.

Vi kan importere brukerdata for BIBSYS Forskdok. Ved endringer i insitusjonsnavn og/eller domene-navn, kan vi konvertere brukerdata for ForskDok-brukere.

Hver uke oppdateres Bibliotekbasen med ny innholdsinformasjon og omslagsbilder fra Nielsen Bookdata. Tilsvarende data fra Forlagsentralen lastes inn en gang i måneden. Hittil i år har vi fått inn over 33 000 nye poster med innholdsinformasjon, og ca 20 000 nye omslagsbilder. Disse postene kobles også automatisk til nye objektposter i databasen.

I LC-brønn laster vi hver uke inn data i de fire kategoriene: bøker, musikk, kart og tidsskrifter. Gjennomsnittlig antall bokposter som lastes inn hver uke er ca. 25 000.

Mye dette arbeidet gjøres i dag mer eller mindre manuelt, men vi arbeider for å automatisere de fleste av disse jobbene.

Sølvi Alfnes

Kurs høsten 2006

Kurs	Antall dager	Pris	Dato
Katalogisering	4	8000,- kr	10. – 13. oktober
Akkvisisjon	2	4000,- kr	23. – 24. oktober
Monografier	1	2000,- kr	25. oktober
Utlån/innlån	4	8000,- kr	31. oktober – 3. november
Periodika	3	6000,- kr	15. – 17. november
Nettdokumenter	2	4000,- kr	21. – 22. september
Nettdokumenter	2	4000,- kr	19. – 20. oktober
ForskDok	2	4000,- kr	26. – 27. oktober
ForskDok	2	4000,- kr	13.- 14. november

Alle kurs foregår ved kurscenteret ved Høgskolen i Oslo.
Mer informasjon om kursene finner du på BIBSYS sitt nettsted.

Unni Nilsen

Nytt(ig) fra brukerstøtte

Kommandoen EKOPI

Ved registrering av nettdokumenter kan du bruke kommandoen EKOPI for å bruke posten for trykt versjon som grunnlag for ny post. Denne kommandoen kan ikke brukes på poster i LC-brønn, men kun på poster i Bibliotekbasen. Årsaken til denne

begrensningen er at det lages lenke mellom posten for trykt versjon og posten for elektronisk versjon. Fra og med 2. oktober 2006 vil du få en melding på skjermen om dette dersom du prøver å bruke EKOPI i en post i LC-brønn.

Hege Johannesen

Informasjons- og markedsføringsmateriale

Vi har fortsatt en del informasjons- og

markedsføringsmateriale på lager. Det vi kan tilby er "visittkort" for BIBSYS Emneportal med kort informasjon og URL, plakat og brosjyre om Lånekortet og plakat og brosjyre om BIBSYS Ask. Målgruppen for dette materialet er bibliotekenes brukere. Ta kontakt med BIBSYS Brukerstøtte dersom du ønsker å få tilsendt noe av dette. Angi type og antall, og for BIBSYS Ask-brosjyre også språk (norsk, engelsk eller samisk).

Hege Johannesen

BIBSYS Meldingssystem

BIBSYS Meldingssystem benyttes for å bestille driftsoppdrag og for å fremme forslag til endringer i BIBSYS sine produkter. Det kan også benyttes til å rapportere feil. Vi ønsker dog at kritiske feil rapporteres direkte til BIBSYS Brukerstøtte via e-post eller telefon. Søke- og listefunksjonene i BIBSYS Meldingssystem er tilgjengelige for alle med brukernummer for BIBSYS Biblioteksystem. Funksjonene for registrering av melding er kun tilgjengelige for institusjonens meldingsansvarlige. Du finner flere detaljer om BIBSYS Meldingssystem på BIBSYS sitt nettsted.

Hege Johannesen

IFLA 2006

World Library and Information Congress (WLIC): 72nd IFLA General Conference and Council. Seoul, Republic of Korea, 20-24 August 2006

Døgnforvirringen er i ferd med å legge seg etter en lang tur østover på kloden. Årets IFLA-konferanse ble avviklet i august i Seoul. Inntrykkene jeg sitter igjen med er mange og gode, både fra selve konferansens innhold, organiseringen av den og fra Seoul og koreanerne selv.

Når en reiser så langt østover med fly er den første utfordringen å venne seg til en ny tidssone. Korea ligger 7 timer foran oss. Mao: møtene første dagen, kanskje to første dagene, var preget av at det fremdeles er natt hjemme.

Ikke nok med at man må reise langt vekk til en fremmed kultur for å delta i en bibliotekskonferanse. Også IFLA-konferansen er en kultur i seg selv med sine egne tradisjoner. Første gang man deltar virker det bare stort og forvirrende, men konferansens mønster gjentar seg fra år til år, så når en har deltatt en gang før, kjenner en seg fort igjen.

Etter sigende var det 5000 deltakere på årets konferanse. Men det var ingen fare med å få plass i konferansesenteret, COEX. Til tross for at dette var den største IFLA-konferansen som var blitt avholdt noen gang, ble vi henvist til den ene fløyen,

oppe i 3. etasje. Her skal jeg si det var dimensjoner over ting! Men rett skal være rett: Vi brukte et par saler i første etasje og noen møterom i 2. og 4. etasje også. Det var ikke alltid like lett å finne fram, men det var aldri vanskelig å finne en strålende blid og høflig koreansk hjelper som kunne vise vei. IFLA-konferansen pleier alltid å stille med et stort antall frivillige til blant annet slikt.

Selve konferansen varte fra 20. til 24. august, men det er komitémøter og andre møter både før og etter. For eksempel ble møtene i Standing Committees, som mange er med på, holdt 19. og 25. august. Her er det også mulig å delta som observatør, noe jeg har benyttet meg av. Det er i disse komitéene kanskje det viktigste arbeidet blir gjort, dvs. egentlig i arbeidsgrupper som Standing Committees oppnevner. 'Min' Standing Committee er den for 'Cataloguing' (SCC). Denne komitéen har gitt betydelige bidrag til katalogverdenen opp gjennom årene. De viktigste er antakelig International Standard Bibliographic Description (ISBD) og Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR). Begge disse jobbes det fortsatt med. Det gjelder revisjoner og utvidelser. De siste årene har de også gjennomført et omfattende arbeid med internasjonale katalogiseringsprinsipper som går under navnet IME ICC (International Meeting of Experts for an International Cataloguing Code). Målet er å kunne erstatte 'Parisprinsippene', kanskje bedre kjent som 'The Paris Principles'

fra 1961. Revisjonen er nødvendig av hensyn til alle nye materialformer utover de trykte. Man bygger både på katalogiseringsstradisjoner så vel som på nyvinninger som FRBR og FRANAR (Functional Requirements and numbering of Authority Records). Arbeidet blir gjennomført i samarbeid med to andre Standing Committees: Bibliography og Classification and Indexing. Dette arbeidet er verdensomspennende. Første møte ble holdt i 2003 med bibliotekarer fra Europa og det anglo-amerikanske miljøet ('Frankfurter-møtet'). I 2004 fortsatte det med et møte for Latin-Amerika (Buenos Aires), og i 2005 for de for de arabiske landene. Asia ble dekket ved et møte i Seoul i 2006. Neste år er det det sørlige og sentrale Afrika som blir dekket. Alle disse møtene unntatt Kairo 2005 har vært holdt i forkant av IFLA-møtene i de respektive landene.

Så startet selve konferansen. Søndag var det 'Opening Session' hvor det var streng sikkerhetskontroll fordi det ville være 'high ranking public officials' til stede. Vi fikk ikke vite hvem det egentlig var før sesjonen startet. Det viste seg å være 'First lady', dvs kona til presidenten. Hun holdt en liten tale hvor hun snakket varmt om sitt engasjement for de koreanske bibliotekene. 'Key note speaker' var fredsprisvinneren fra 2000, Kim Dae-jung som den gang var Sør Koreas president. På kvelden var det åpning av utstillingen.

Fra mandagens møter deltok jeg på 'Division of Bibliographic Control'. Dette var en oppsummering av de viktigste tingene som divisjonen holder på + smakebiter fra bibliografisk arbeid i Korea.

Årets FAIFE-debatt tok bl.a. for seg kontroversene rundt Muhammed-tegningene. Alle var enige om at ytringsfrihet er viktig og nødvendig, men når en diskuterer grensene for ytringsfrihet blir det fort uenigheter. Målet med møtet var å få luftet synspunkter i lys av Muhammedtegningene. FAIFE er en IFLA-komité som ble stiftet i 1998. Forkortelsen står for 'Free Access to Information and Freedom of Expression'.

Jeg var til stede på et møte om copyright mandag. Ett av foredragene handlet om Google og deres forhold til rettigheter når det gjelder digitalisering av fulltekster. Som kjent har Google et stort prosjekt på gang for å digitalisere et svært omfattende antall bøker. For verk hvor opphavsretten har opphørt er det ikke noe problem, men for de hvor opphavsretten fortsatt gjelder er det verre. Google ønsker å digitalisere og indeksere hele verkene av hensyn til søking, men bare vise fram 'snippets'. Selv om vi som brukere bare får se svært små utdrag fra bøkene og ikke får printet ut noe, har Google blitt saksøkt av rettighetshavere. Diskusjonen går nå på hva som er 'fair use' eller rimelig bruk. Google mener de har et godt argument mot sine motstandere: Hvis det de ønsker å gjøre med bøker er

ulovlig, hva da med det søkemaskinene gjør når de indekserer alle dokumenter som er publisert på internett? Blir ikke det også ulovlig?

Mandag kveld var det Minister's Gala Reception. Det var en storslått mottakelse med ministeren for kultur og turisme til stede. Her var det rikelig med gode og spennende retter, med underholdning og dans etterpå.

Tirsdag var det en sesjon for IFLA-CDNL Alliance for Bibliographic Standards (ICABS). Tema var 'The Changing role of the catalogue in supporting resource discovery and delivery'. (CDNL står for the Conference of Directors of National Libraries). Det blir for mye å gå inn på detaljene her, men for de som er interessert er alle 3 foredragene fra denne sesjonen lagt ut på IFLAs nettsider. Se møte nr 102 på programsidene:

<http://www.ifla.org/IV/ifla72/Programme2006.htm>

Skal jeg trekke fram noe herfra, må det være Warwick Cathros innlegg. Ved Nasjonalbiblioteket i Australia har de utredet katalogens rolle, og kommet fram til at de bør legge mer vekt på samkatalogen som primær kilde for brukerne enn det som har vært gjort hittil. De ønsker nå å gå bort fra den lokale katalogen til fordel for samkatalogen, men noen praktiske problemer finnes når flere kataloger skal sys sammen til en. Igjen ble jeg minnet om at det er ikke alle som har et BIBSYS-samarbeid. Jeg syntes jeg fikk

bekreftet at fordelene ved denne modellen fremdeles hører framtida til.

Samme dag var det offentlig møte i Section of Cataloguing. Også her er foredragene lagt ut i fulltekst. Se møte nr 123 i programmet. Her er det flere ting jeg kunne trukket fram, for eksempel det som handlet om VIAF (Virtual International Authority File) og 'Processing metadata for electronic journals' som handlet om den tyske samkatalogen for periodika. Det var interessant å høre om, men jeg tror på ingen måte at vi har noe å skamme oss over.

Tirsdagens kveldsprogram var 'Cultural Evening'. Vi ble fraktet i busser til et teater hvor det ble vist høydepunkter fra koreansk kultur og scenekunst. Her var det svært spektakulære innslag. Kanskje var det særlig trommekunstnerne som imponerte oss. De kan ikke beskrives. Hvis du trenger ny trommis til bandet ditt, så prøv å få tak i en koreaner.

Onsdag var det besøk i det koreanske nasjonalbiblioteket, og om kvelden var den norske kontingenten på besøk hos ambassadesekretæren som bød på fingermat og fortalte om forholdene i Korea. Slikt hører også med når man reiser så langt bort. Dette var også en svært interessant del av oppholdet. Han kom inn på både de vanskelige forholdene etter Korea-krigen, gjenoppbyggingen, det Sør-Koreanske økonomiske eventyret og det vanskelige forholdet til Nord-Korea. Den norske ambassaden i Korea dekker både Nord- og Sør-Korea.

Torsdag var det en interessant sesjon for 'Acquisition and Collection Development with Serials and Other Continuing Resources'. Se møte nr 154 i programmet. Også her er foredragene lagt ut i fulltekst. Deretter var det avslutningsseremoni og Council.

Jeg er fristet til å koste på meg litt selvskryt på vegne av Norge også. Før avslutningsseremonien (Closing session) torsdag satt jeg sammen med en del andre mennesker på en trapp og ventet på at dørene skulle åpnes. En dame ved siden av meg hadde med seg sekken som ble delt ut på IFLA-møtet i Oslo i fjor. Jeg kunne ikke dy meg for å ta en prat med henne og hun skrøt veldig av møtet i Oslo. Etter konferansen hadde hun og mannen vært på turen 'north to Bergen' som de sa, og var svært begeistret. Etterpå hadde de vært både i Sverige og Danmark, 'but I said to my husband: nothing compares to the fjords of Norway. You really have something to be proud of'.

Neste års IFLA-møte blir holdt i Durban, Sør-Afrika.

Anne Munkebyaune

Fra det digitale multimediasenteret

Fra besøket på Nasjonalbiblioteket